

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут Економічний

Кафедра менеджменту і маркетингу

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ У ЗЕД

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
(перший (бакалаврський); другий (магістерський); третій (освітньо-науковий))

Освітня програма Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності

Спеціалізація (за наявності) _____

Спеціальність Менеджмент

Галузь знань 07 Управління і адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №3 від «23» листопада 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Управління ризиками у ЗЕД
Викладач	к.е.н., доц. Мацола С.М., к.е.н., доц. Коледіна К.О.
Контактний телефон викладача	098-398-97-90
Е-mail викладача	solomiia.matsola@pnu.edu.ua kateryna.koliedina@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій

2. Анотація до навчальної дисципліни

Розвиток зовнішньоторговельних зв'язків вітчизняних підприємств потребує розширення спектра знань та поінформованості товаровиробників для досягнення успіху та формування достойного іміджу на міжнародних ринках. Нині неможливо досягти успіху на зовнішньому ринку без розуміння і врахування світових тенденцій у бізнесі. Складність і нестабільність як зовнішнього, так і внутрішнього середовища, мінливість кон'юнктури світового фінансового та товарного ринків і зумовлений цим ризик змушують підприємство шукати нові способи і сфери одержання прибутку, а також перспективні напрями розвитку підприємницької діяльності. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства пов'язана з необхідністю приймати ризиковані управлінські рішення, які можуть принести втрати або додаткові прибутки. Важливо навчитись управляти ризиками ЗЕД, оскільки майже 40% комерційних операцій завершуються невдачею через недостатнє врахування та управління цими ризиками.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є оволодіння здобувачами вищої освіти системи теоретичних знань і набуття практичних навичок дослідження ризиків зовнішньоекономічної діяльності, економічного механізму їх виникнення, керування ризиками і їх мінімізація під час укладання ЗЕД-контрактів.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

Фахові компетентності:

СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК16. Здатність планувати та організовувати зовнішньоекономічну діяльність підприємств з урахуванням особливостей національного та міжнародного регулювання.

СК 17. Розуміти алгоритм здійснення зовнішньоторговельних операцій та стратегії виходу підприємств на зовнішні ринки.

СК 18. Розуміти структуру, форму та порядок укладання зовнішньоекономічних договорів (контрактів) та їх супровід.

Програмні результати навчання:

ПРН3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 18. Демонструвати навички формування ціни при здійсненні зовнішньоекономічних операцій з урахуванням базових умов поставок, валютних ризиків та форм розрахунків.

ПРН 19. Визначати та обґрунтовувати стратегію виходу підприємства на зовнішні ринки з урахуванням зміни кон'юнктури зовнішнього середовища та появи нових тенденцій в торгівлі товарами і послугами.

ПРН 20. Бути здатним вести переговори з контрагентами, визначати та розподіляти витрати, ризики та відповідальність сторін, складати типові контракти та супроводжувати їх виконання.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20
самостійна робота	50

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
8	073 Менеджмент	4	вбірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Сутність ризику як економічної категорії	2	2	5
Тема 2. Глобальні загрози міжнародного бізнесу	2	2	5
Тема 3. Ризик-менеджмент	2	2	5
Тема 4. Кількісні та якісні методи оцінки економічного ризику	2	2	5
Тема 5. Особливості управління ризиками в ЗЕД	2	2	5
Тема 6. Джерела фінансування ризику у ЗЕД	2	2	5
Тема 7. Оцінки ефективності методів управління ризиками	2	2	5
Тема 8. Міжнародне регулювання та стандарти управління ризиками в ЗЕД	2	2	5
Тема 9. Розподіл ризиків при укладанні міжнародних контрактів	2	2	5
Тема 10. Страхування ризиків у ЗЕД.	2	2	5
ЗАГ.:	20	20	50

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	100 бальна система: 70 балів протягом семестру та 30 балів за підсумкове тестування. “ВІДМІННО” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних
---	---

	<p>висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами;</p> <p>“добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках;</p> <p>“задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки;</p> <p>“незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Вивчення дисципліни передбачає обов’язкове виконання здобувачами одного письмового індивідуального завдання у формі презентаційної роботи (ПР), що є підсумковим завданням, яке спрямоване на вдосконалення навичок самостійної роботи із закріпленням тих знань, які були отримані під час його викладання.</p> <p>Здобувач виконує індивідуальну (презентаційну) роботу на тему: «Оцінка ризику країни (на вибір) за методикою «Юніверс»». Головна мета її – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень.</p> <p>Індивідуальне завдання має бути представлене на перевірку за 1 тиждень до закінчення семестру та захищено та оцінюється у максимум 10 балів.</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Семінарське заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов’язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни</p> <p>Під час семінарських занять студенти усно доповідають на обрані питання, дають відповіді на додаткові питання викладача, доповнюють один одного за різними питаннями семінарського заняття, приймають участь в обговоренні</p>

	практичних питань, вирішують ситуаційні вправи, проходять тестування, використовують сучасні інтерактивні методи отримання знань. Така форма надає студенту можливість отримати максимум 60 балів протягом семестру.
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач освіти вважається допущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни (семестрового заліку), якщо він виконав усі види робіт: <ul style="list-style-type: none"> – оцінка за відповіді, розв'язання задач і тестування під час аудиторних занять (60 балів); – оцінка за індивідуальну (презентаційну) роботу (10 балів); – підсумкове тестування (30 балів).
Підсумковий контроль	Вивчення курсу завершується підсумковим тестуванням, за яке здобувач може отримати максимум 30 балів

7. Політика навчальної дисципліни

<p>Письмові роботи: Планується виконання здобувачами освіти обов'язкової письмової роботи, про яку йшлося у попередньому розділі. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у визначені керівником терміни, загалом, не пізніше дня проведення останнього семінарського заняття. Під час роботи над індивідуальним завданням не допустимо порушення академічної доброчесності.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів та правил поведінки членів університетської громади, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначаються Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Відвідування занять: Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що здобувачі відвідають лекції і семінарські заняття з дисципліни. Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом відповідно вимог кафедри, що встановлені на засіданні кафедри (співбесіда, реферат тощо). Пропущені практичні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.</p> <p>Неформальна освіта: Здобувачі вищої освіти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній освіті згідно відповідного Положення Прикарпатського національного університету імені</p>

Василя Стефаника»: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf

Також здобувачі вищої освіти можуть самостійно на платформах Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших опанувати матеріал для перезахування результатів навчання.

8. Рекомендована література

1. Донець Л. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2012. 464 с.
2. Загурський О. Управління ризиками: навч. посібник. К.: Університет Україна, 2016. 244 с.
3. Івченко І.Ю. Економічні ризики: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2014. 304с.
4. Коваленко В. Фінансові ризики та шляхи їх мінімізації. Правовий аспект: навч. посібник. К.: Знання, 2011. 320 с.
5. Ковальчук Т. Макроекономічні ризики. Класифікаційні знаки, способи виміру, шляхи мінімізації: навч. посібник. К.: Знання, 2012. 301 с.
6. Лісовська Ю. Кібербезпека. Ризики та заходи: навч. посібник. К.: Кондор, 2019. 272 с.
7. Матвійчук А. В. Аналіз і управління економічним ризиком: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2015. 224 с.
8. Свед М. Мислення за принципом Чорної скриньки. Як звести ризик до мінімуму: навч. посібник. К.: КМ БУКС, 2018. 464 с.
9. Сергеева О., Донець Л. Шепеленко О. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2012. 472 с.
10. Старостіна А.О. Ризик-менеджмент. Теорія та практика: навч. посіб. К.: ІВЦ Політехніка, 2014. 200 с.
11. Кондецька А. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності. URL: <http://intkonf.org/kondetska-a-riziki-u-zovnishnoekonomichniy-diyalnosti/>.
12. Назарова Т.Ю., Гінзбург Ю. Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Економічні науки*. 2019. № 2. С. 101-104.
13. Основні ризики в ЗЕД-контрактах і шляхи їх мінімізації. URL: http://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA01188

**Викладач: Мацола С.М.
Коледіна К.О.**